

KANADA ÜLKE RAPORU

AFYONKARAHİSAR TİCARET VE SANAYİ ODASI

ATSO AR-GE ve DIŞ İLİŞKİLER BİRİMİ

NİSAN, 2018

İÇİNDEKİLER

1. GENEL EKONOMİK DURUMU.....	2
2. KANADA DIŞ TİCARETİ.....	3
3. TÜRKİYE-KADANA TİCARETİ.....	7
4. AFYONKARAHİSAR-KANADA TİCARETİ.....	12

KANADA

Büyüme Oranı: % 1,2 / **GSYİH:** 1.532.343 milyon \$ / **Nüfus:** 36.209.000 / **Başkent:** Ottawa

1. GENEL EKONOMİK DURUMU

IMF verilerine göre Kanada dünyanın 11. büyük ekonomisidir.

Kuzey Amerika pazarı ile hızla gelişen Asya ekonomileri arasında bir köprü görevi gören stratejik pozisyonu ile Kanada, dünyanın en büyük dokuzuncu tüketim pazarıdır. ABD ve Meksika ile gerçekleştirilen Kuzey Amerika Serbest Ticaret Alanı (NAFTA) sayesinde 443 milyonu aşan bir tüketici kitlesine ulaşma imkânı sağlamanın yanı sıra ülke, güvenli iş ve yatırım ortamı ile de dünyanın önde gelen en dinamik ekonomilerinden biri olarak değerlendirilmektedir.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ve G8 üyesi olan Kanada, dünyanın en zengin ekonomilerinden biridir. Sanayileşmiş diğer ekonomilerden farklı olarak Kanada ekonomisinde, ağaç ve petrol sanayi (birincil endüstriler) önemli bir yere sahiptir. Ülke aynı zamanda Güney Ontario merkezli, özellikle otomobil ağırlıklı bir imalat endüstrisine de sahiptir.

Doğal kaynaklar ülke ekonomisinin gelişmesinde kilit bir rol oynamış olmakla beraber toplam ekonomik faaliyetlerin %70'i ve istihdamın %75'ini oluşturan hizmetler sektörüyle bugün Kanada ekonomisi oldukça çeşitlenmiştir.

British Columbia ve Alberta eyaletleri için çok büyük önem taşıyan doğal kaynaklar ticari dengenin önemli bir unsurudur.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

Coğrafi yapısından dolayı nüfusun dağınık olduğu Kanada'da kentleşme oranı oldukça yüksektir. Ülke dünyanın nüfus yoğunluğu en düşük olan ülkelerinden biridir. Buna karşılık ülke aynı zamanda dünyada kentleşme oranının en yüksek olduğu ülkelerden biridir. Ülke nüfusunun yaklaşık %85'lik kısmı 350 kilometre uzunluğundaki ABD sınırı doğrultusunda yaşamakta olup, bu nüfusun yarısından fazlası büyük şehirlerde yerleşiktir. Ülkenin orta ve

kuzey bölgelerinde de şehirler ve kasabalar olmasına rağmen bunların nüfus yoğunluğu oldukça düşüktür.

Ülkeye ilk yerleşenler İngiliz ve Fransızlar olmakla beraber ülke nüfusunun kökenleri pek çok farklı ülkeden gelmektedir. Bu kültürel çeşitlilik, 1970’li yılların başından bu yana bir Kanada “ideali” haline gelmiştir.

Nüfus, yavaş bir artış hızı gösterse de Kanada hala G8 ülkeleri arasında nüfus artış hızı en fazla olan ülkelerden biridir. Ülke nüfusu 2000 yılından bu yana yıllık ortalama %1’lerde seyreden artış oranları göstermektedir. 2001 yılından bu yana ülkenin aldığı göç ise ülke nüfus artışının %66’lık kısmını oluşturmaktadır.

İşgücünün %80’e yakını hizmet sektöründe istihdam edilmektedir. İşsizlik oranı 1990’lı yılların başından itibaren yavaş yavaş azalarak 2008 yılı başı itibarıyla %6’lara kadar gerilemiş olsa da 2009 yılında tekrar artışa geçmiştir. 2017 yılında işsizlik 5.7’ye gerileyerek 1976 yılından bu yana en düşük seviyelere gelmiştir.

Ülkede uygulanan asgari ücret oranları, eyaletlere ve işverenin politikalarına göre farklılık göstermektedir. Yetişkinler için asgari ücret oranları saat başına 10-11 Dolar arasında değişmektedir. Kanada genelinde ortalama ücretler ise saatlik 22-23 dolar civarındadır. Haftalık çalışma saatleri de yine eyaletlere göre değişmekle birlikte Kanada ortalaması 30 saat civarındadır.

2. KANADA DIŞ TİCARETİ

Yıllara Göre Kanada’nın Dış Ticareti (Milyar Dolar)

YIL	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2013	456,6	461,8	916,5	-8,3
2014	473,6	463,0	936,6	10,6
2015	408,8	419,2	828,0	-10,4
2016	390,0	403,0	793,0	-13,0

Kanada, ITC (Uluslararası Ticaret Merkezi) kayıtlarına göre, 2016 yılında dünya ihracatında 12. ve dünya ithalatında 11. sırada yer almaktadır. Dünya ihracatındaki payı %2,53 ve dünya ithalatındaki payı ise %2,47 düzeyinde bulunmaktadır.

Kanada'nın 2016 yılında ihracatı bir önceki yıla göre %4,6 oranında azalmış olup, 390 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. İthalatı ise bir önceki yıla göre %3,9 oranında azalarak, 2016 yılında 403 milyar dolar olmuştur. 2016 yılında toplam 793 milyar dolarlık dış ticaret hacmi gerçekleştiren Kanada'nın dış ticaret açığı ise 2016 yılında bir önceki yıla göre %25 artarak 13 milyar dolara ulaşmıştır.

İhracatında Başlıca Ürünler

Ülkenin 2016 yılında ihraç ettiği en önemli ürünler; otomobiller, petrol yağları, altın, kara taşıtları için aksam ve parçalar, hava taşıtları, uzay araçları, ağaç, dozlandırılmış ilaç, buğday ve mahlut, mineral/kimyasal gübreler, işlenmemiş alüminyum, turbojetler, sodalı ve sülfatlı odun hamuru, etilen polimerleri, balon, hava gemisi, planör vb. hava taşıtlarının aksam ve parçaları, kuru baklagiller, bakır cevherleri ve konsantreleri, demir cevherleri ve konsantreleri, taşkömürü, mobilya aksam ve parçaları, kabuklu hayvanlar, elektrik enerjisi, domuz eti, telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar, nikel matları, nikel oksit sinterleri, nikel ara ürünleri, ekmek, pasta, kek, bisküvi, elmas, eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar, ağır iş makine ve cihazlarının aksam ve parçaları, kauçuktan lastik ve soya fasulyesidir.

Kanada'nın İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (milyar Dolar)

ÜRÜNLER	2014	2015	2016
Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	44,9	44,9	48,8
Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	88,1	50,2	39,5
Başka yerde belirtilmemiş ürünler	16,0	18,6	20,2
Altın (ham, yarı işlenmiş, pudra halinde)	15,0	12,4	12,4
Kara taşıtları için aksam, parçaları	10,8	10,9	10,6
Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	15,2	11,4	8,1

İthalatında Başlıca Ürünler

Kanada'nın 2016 yılında toplam ithalatı bir önceki yıla göre %3,9 oranında azalarak 403 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları, kara taşıtları için aksam ve parçalar, ham petrol, petrol yağları, eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar, telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar, otomatik bilgi işlem makineleri, dozlandırılmış ilaç, altın, turbojetler, turbo-propeller, diğer gaz türbinleri, hava taşıtları, uzay araçları, balon, hava gemisi, planör vb. diğer hava taşıtlarının aksam ve parçaları, transmisyon milleri, kranklar, yatak kovanları, dişliler, çarklar, alternatif-rotatif kıvılcım ateşlemeli içten yanmalı motorlar, traktörler, muslukçu, borucu eşyası-basınç düşürücü, termostatik valf dahil, izole edilmiş tel, kablo, diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri, fiber optik kablolar, oturmaya mahsus mobilyalar ile bunların aksam ve parçaları, kauçuktan yeni dış lastikler, insan ve hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. ürünler, mobilya aksam ve parçaları ile tıp, cerrahi, dişçilik, veterinerlik alet ve cihazları 2016 yılında Kanada'nın ithal ettiği başlıca ürünlerdir.

Ülkeler İtibariyle Dış Ticareti

Kanada'nın 2016 yılı ihracatında Türkiye %0,2'lik payla 24'üncü sırada yer almaktadır. 2016 yılında Kanada'nın Türkiye'ye ihracatı bir önceki yıla göre %1,9 oranında azalarak 864,7 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Kanada'nın ülkeler itibariyle dış ticaretine bakıldığında, ABD ile Kanada arasındaki ticari ilişkilerin dünyadaki en büyük ikili ticaret akımını oluşturmakta olduğu görülmektedir. ABD hem ihracatta hem de ithalatta Kanada'nın en büyük ticari ortağıdır. Kanada'nın ihracat yaptığı diğer önemli pazarlar arasında Çin, İngiltere, Japonya ve Meksika'nın yanı sıra Hindistan, G. Kore, Almanya, Hindistan, Fransa, Belçika, Hollanda, Hong Kong, İtalya ve Brezilya'yı saymak mümkündür.

İthal Ettiği Başlıca Ürünler (Milyar Dolar)

ÜRÜNLER	2014	2015	2016
Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	27,0	26,3	26,5
Kara taşıtları için aksam, parçaları	20,6	19,9	20,6
Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	12,8	11,9	13,0
Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	18,3	11,9	11,1
Ham petrol	21,6	13,0	11,0
Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	9,1	9,6	9,0
Başka yerde belirtilmemiş ürünler	8,7	8,3	8,4
Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	8,9	7,9	7,8

Kanada'nın İhracatında Başlıca Ülkeler (Milyar Dolar)

	ÜLKELER	2014	2015	2016
1	ABD	363,51	313,59	297,73
2	Çin	17,49	15,82	15,83
3	İngiltere	13,76	12,48	12,91
4	Japonya	9,71	7,64	8,10
5	Meksika	5,03	5,16	5,77
24	Türkiye	0,96	0,88	0,86

Kanada'nın ihracatında olduğu gibi ithalatında da ABD en önemli ülkedir. Kanada'nın 2016 yılı ithalatının yarısından fazlası (%52) ABD'den gerçekleştirilmiştir. Kanada'nın 2016 yılı ithalatında diğer önemli ülkeler Çin, Meksika, Almanya, Japonya, İngiltere, G. Kore, İtalya, Fransa, Tayvan, İsviçre, Hindistan, Brezilya, Hollanda ve Tayland'dır.

Türkiye, 2016 yılında Kanada'nın ithalatındaki %0,3'lük payla, 34'üncü sırada yer almıştır. Kanada'nın Türkiye'den gerçekleştirdiği ithalat bir önceki yıla göre %2,1 artarak 1,03 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Kanada'nın İthalatında Başlıca Ülkeler (Milyar Dolar)

	ÜLKELER	2014	2015	2016
1	ABD	251,75	223,20	210,39
2	Çin	53,04	51,38	48,59
3	Meksika	26,07	24,42	25,04
4	Almanya	14,44	13,57	13,03
5	Japonya	12,05	11,56	11,94
34	Türkiye	1,28	1,01	1,03

3. TÜRKİYE-KANADA TİCARETİ

Türkiye ile Kanada arasındaki ikili ticaret hacmi, mevcut ekonomik ve ticari potansiyelinin altında seyretmekle beraber istikrarlı bir artış eğilimi göstermektedir. Nitekim 1990 yılından bugüne ülkemiz ile Kanada arasındaki ticaret hacmi birkaç istisna yıl hariç olmak üzere artış göstermiş, 1990 yılından 2016 yılına 8 kat artmıştır. Bununla beraber, Kanada ile dış ticaretimizin dengesi, kronik olarak ülkemiz aleyhinde gelişmektedir. Yalnızca 2012 yılında Kanada ile dış ticaretimizin dengesi son on yıldır ilk defa ülkemiz lehine gelişmiş ve Kanada ile dış ticaretimiz 104,6 milyon dolar fazla vermiştir.

2016 yılında yine 333,2 milyon dolarlık bir dış ticaret açığı verilmiştir. 2017 yılında Kanada'ya ihracatımız bir önceki yıla göre %43,4 oranında artarak 1,05 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. İthalatımız ise, bir önceki yıla göre %103,9 artışla 2,2 milyar dolar olmuştur.

Türkiye-Kanada Dış Ticaretinin Yıllara Göre Seyri (Milyon Dolar)

	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2005	364,8	447,1	811,9	-82,3
2006	378,5	674,7	1053,2	-296,2
2007	369,9	866,8	1236,6	-496,9
2008	501,4	1428,0	1929,4	-926,6
2009	338,3	937,4	1275,7	-599,1
2010	479,6	915,3	1394,9	-435,7
2011	875,2	1311,5	2186,7	-436,3
2012	1058,3	953,7	2012,0	104,6
2013	939,9	1.356,5	2.296,7	-416,4
2014	950,5	1.107,3	2.057,8	-156,8
2015	670,8	929,0	1.599,8	-258,2
2016	729,4	1.062,9	1.792,3	-333,5
2017	1.045,9	2.166,9	3.212,8	-1.121,0

Türkiye'nin Kanada'ya ihracatının yaklaşık %85'i sanayi, %15'i tarım ürünlerinden oluşmaktadır. Tarım ve gıda sanayi ürünleri ihracatında fındık, kuru üzüm, kuru kayısı, zeytinyağı ve kuru incir, madencilik ve sanayi ürünleri ihracatında ise altın, oto ve oto yan sanayi, demir-çelik ürünleri, mermer, karolar, hazır giyim ve ev tekstili ürünleri ön plana çıkmaktadır.

Türkiye'nin Kanada'ya İhracatında Başlıca İlk 10 Ürün (Milyon Dolar)

ÜRÜNLER	2014	2015	2016
Diğer kabuklu meyveler (taze/kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış/soyulmuş)	65,5	105,1	94,6
Yolcu, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar ve insan veya yük taşımaya mahsus benzer	-	0,1	66,7
Cilalı veya sırlı seramikten döşeme veya kaplama karoları ve kaldırım taşları	46,7	36,9	37,1
Yontulmaya veya inşaata elverişli işlenmiş taşlar (kayagan taşı hariç)	46,4	37,2	30,9
Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelik	14,8	6,1	24,8
Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	20,6	24,1	20,0
Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik >= 600 mm) (sıcak haddelenmiş)	96,6	5,0	18,8
Dokunmuş halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları	11,6	13,0	17,1
Üzümler (taze/kurutulmuş)	12,8	12,7	15,1
Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	11,9	12,9	14,0

Kanada'dan ithalatımıza bakıldığında ise, ülkemizin genel ithalat yapısına paralel bir yapı gözlemlenmekte olup, genellikle hammadde ve yarı mamul ürünler ön plana çıkmaktadır. Türkiye'nin Kanada'dan ithalatının yaklaşık %80'i sanayi, yaklaşık %18'i ise tarım ürünlerinden oluşmaktadır. Türkiye'nin Kanada'dan ithalatında kuru baklagiller, helikopterler, uydular, uzay araçları, taşkömürü, buğday ve mahlut, işlenmemiş alüminyum, gazete kağıdı, demir-çelik hurda ve döküntüleri, demir cevher ve konsantreleri, soya fasulyesi, ferro alyajlar, işlenmemiş nikel, toprak, maden, cevher kazıma, taşıma, ayırma, seçme makinaları, altın, petrol yağları ve

bitümenli minerallerden elde edilen yağlar, telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar, demir cevheri gibi genel itibariyle hammaddeler yer almaktadır.

Türkiye'nin Kanada'dan İthalatında Başlıca İlk 10 Ürün (Milyon Dolar)

ÜRÜNLER	2014	2015	2016
Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	205,0	232,3	265,7
Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb.	70,5	55,1	135,5
Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde edilmiş ürünler	104,9	77,6	84,4
Buğday ve mahlut	31,7	47,8	54,8
Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	8,3	0,8	48,5
Demir cevherleri ve konsantreleri	26,0	43,3	38,8
Yakmaya mahsus ağaçlar, ince dilimler veya yongalar halinde ağaç, talaş, döküntü ve artıklar	15,5	32,9	31,2
Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	26,2	27,5	30,1
Soya fasulyesi	4,3	-	25,0
Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörün	169,6	47,4	24,4

İki Ülke Arasında Ticaretin Altyapısını Oluşturan Anlaşma ve Protokoller

14 Temmuz 2009 tarihinde imzalanan Türkiye-Kanada arasında “Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması”, 4 Mayıs 2011 tarihinde, bu

Anlaşmanın vergi yükümlölüklerine ilişkin hükümleri bakımından ise 1 Ocak 2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Birincisi 16-17 Şubat 2010 tarihlerinde Ottawa’da; ikincisi ise 5-7 Ekim 2010 tarihlerinde Ankara’da gerçekleştirilen Türkiye ile Kanada arasında bir Serbest Ticaret Anlaşması imzalanmasına yönelik müzakerelerin başlatılmasına yönelik karşılıklı görüş alışverişi teknik düzeyde devam etmektedir.

Anlaşma	İmza Tarihi	İmza Yeri
Tekstil Ticareti Alanında İşbirliğini Öngören Mutabakat Zaptı	27.06.1995	Ankara
Yüksek Düzeyli Ticari ve Ekonomik İstişarelere İlişkin Mutabakat Zaptı	10.04.1996	Ankara
Enerji Alanında İkili İşbirliği ile İlgili Mutabakat Zaptı	11.09.1998	-
Yüksek Düzeyli İstişareler I. Toplantısı Zaptı	24.09.1998	Ankara
Yüksek Düzeyli İstişareler II. Toplantısı Zaptı	22.06.2000	Ottava
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi	14.07.2009	Ottava

Yukarıda sayılan Anlaşma ve Protokollerin yanı sıra Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği’ne bağlı olarak faaliyet gösteren Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK), Kanada İmalatçılar ve İhracatçılar Birliği (Canadian Manufacturers & Exporters-CME) ile birlikte 2002 yılında Türkiye-Kanada İş Konseyi’ni kurmuştur.

İki Ülke Arasında Ticarete Yaşanan Sorunlar

Navlun ve sigorta giderlerinin yüksek olması bazı ürünlerin ülkemizden Kanada’ya sevkiyatını olumsuz etkilemekte, bu ürünlerin ABD üzerinden Kanada’ya girişine yol açmaktadır. Ülkemiz menşeli ürünler, Kanada pazarında dış ticaret istatistiklerine yansıyandan daha fazla yer almaktadır. Kanadalı ithalatçıların yaşadıkları en önemli sorun ihracatçılarımız ile temas kuramama, taleplerinin zamanında ve istenilen özelliklerde karşılanmaması ve dil problemidir.

Ülkede standartlar ile etiketleme ve paketleme konusundaki düzenlemelerin farklı oluşu, Avrupa’ya dönük ihracat yapan ve Avrupa uygulamalarına alışık olan ihracatçı firmalarımız

bakımından zorluk teşkil etmektedir. Bu konudaki ihmal, ihracatçılarımız açısından ciddi zararlarla sonuçlanmaktadır.

Yatırımcılarımız açısından Kanada yüksek vergi oranları nedeniyle çok cazip gelmemektedir. Merkezi hükümet yanında federal hükümetlerin de ayrıca tahsil ettiği vergiler toplam vergi yükünü ağırlaştırmaktadır.

4. AFYONKARAHİSAR-KANADA TİCARETİ

İlimizin 2017 yılı toplam ihracatı yüzde 7,44 yükselerek 313 milyon 442 bin dolar olmuştur.

2017 yılında toplam 122 ülke 5 serbest bölgeye ihracat yapılmıştır. 2016 yılında 301 olan ihracatçı firma sayımız 2017 yılsonu itibariyle 324'e çıkmıştır. Afyonkarahisar'dan Kanada'ya 2017 yılında 4,7 milyon dolar ihracat gerçekleşmiştir. Kanada'dan ithalatımız ise 122 bin dolar olarak gerçekleşmiştir.

Afyonkarahisar-Kanada Dış Ticaretinin Yıllara Göre Seyri

	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2013	3.125.000	6.000	3.725.000	3.119.000
2014	3.793.000	-	3.793.000	3.793.000
2015	5.424.000	21.000	5.445.000	5.403.000
2016	4.409.000	264.000	4.673.000	4.145.000
2017	4.700.000	122.000	4.822.000	4.578.000

Afyonkarahisar'dan Kanada'ya yapılan ihracat kalemlerine baktığımızda 2017 yılında 4,7 milyon dolar ihracatın 4,5 milyon doları doğaltaş, 200 bin doları ise demir ve demir dışı metaller olduğu görülmektedir. Kanada'ya son 5 yılda yaptığımız ihracatların %95 doğaltaş olduğu görülmektedir.